

32006D0702

L 291/11

JURNALUL OFICIAL AL UNIUNII EUROPENE

21.10.2006

DECIZIA CONSILIULUI
din 6 octombrie 2006
privind orientările strategice comunitare în materie de coeziune
(2006/702/CE)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene,

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a dispozițiilor generale cu privire la Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999 ⁽¹⁾, în special articolul 25 primul paragraf,

având în vedere propunerea Comisiei,

având în vedere avizul conform al Parlamentului European,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European,

având în vedere avizul Comitetului Regiunilor,

întrucât:

(1) Articolul 158 din tratat prevede că, în vederea consolidării coeziunii economice și sociale, Comunitatea urmărește să reducă discrepanțele dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni și rămânerea în urmă a celor mai defavorizate regiuni sau insule, inclusiv a zonelor rurale.

(2) În temeiul articolului 25 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006, ar trebui stabilite orientări strategice pentru coeziunea economică, socială și teritorială, în vederea definirii unui cadru indicativ pentru intervenția Fondului European de Dezvoltare Regională, a Fondului Social European și a Fondului de coeziune (denumite în continuare „Fonduri”), ținând seama de celelalte politici comunitare relevante, pentru a se favoriza dezvoltarea armonioasă, echilibrată și durabilă a Comunității.

(3) Cu toate că unele dintre părțile cele mai sărace din noile state membre prezintă rate de creștere economică dintre cele mai ridicate, extinderea conduce la o accentuare marcată a disparităților regionale în Comunitate. Prin urmare, extinderea oferă o ocazie fără precedent pentru ameliorarea creșterii și a competitivității Comunității în ansamblu, care ar trebui să se reflecte în prezentele orientări strategice.

(4) În 2005, Consiliul European de primăvară a confirmat necesitatea mobilizării de către Comunitate a tuturor mijloacelor naționale și comunitare adecvate – inclusiv politica de coeziune – în vederea atingerii obiectivelor Agendei Lisabona reînnoite, care constă în orientări integrate, inclusiv orientări generale de politică economică și orientări privind ocuparea forței de muncă adoptate de către Consiliu.

(5) În vederea atingerii obiectivelor stabilite prin tratat, în special promovarea unei convergențe economice reale, acțiunile susținute cu ajutorul mijloacelor limitate de care dispune politica de coeziune ar trebui să se concentreze pe promovarea creșterii durabile, a competitivității și a ocupării forței de muncă, ținând seama de Agenda Lisabona reînnoită.

⁽¹⁾ JO L 210, 31.7.2006, p. 25.

- (6) Prin urmare, prezentele orientări strategice ar trebui să urmărească favorizarea unei îmbogățiri a conținutului strategic al politicii de coeziune, în vederea întăririi sinergiilor cu obiectivele Agendei Lisabona reînnoite și să contribuie la atingerea obiectivelor respective.
- (7) În 2005, Consiliul European de primăvară a concluzionat că este necesară o însușire sporită, în teren, a obiectivelor noii Agende Lisabona, cu participarea partenerilor sociali și a agenților regionali și locali, în special în domeniile în care este esențială o mai mare proximitate, cum ar fi inovarea, economia bazată pe cunoaștere și noile tehnologii ale informației și comunicării, ocuparea forței de muncă, capitalul uman, spiritul antreprenorial, asistența pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) și accesul la finanțarea capitalului de risc. Prezentele orientări strategice recunosc importanța participării menționate anterior.
- (8) Prezentele orientări strategice ar trebui, de asemenea, să recunoască faptul că succesul aplicării politicii de coeziune depinde de stabilitatea macroeconomică și de reformele structurale la scară națională, precum și de o serie de alte condiții care favorizează investițiile, printre care punerea efectivă în aplicare a pieței interne, reformele administrative, buna guvernare, un climat favorabil întreprinderilor și disponibilitatea unei mâini de lucru de înaltă calificare.
- (9) Statele membre au elaborat programe naționale de reformă destinate îmbunătățirii condițiilor de creștere economică și de ocupare a forței de muncă, ținând seama de orientările integrate. Prezentele orientări strategice ar trebui să dea prioritate, pentru toate statele membre și toate regiunile, domeniilor de investiții care contribuie la realizarea programelor naționale de reformă, ținând seama de situațiile și nevoile naționale și regionale: investirea în inovare, economia bazată pe cunoaștere, noile tehnologii ale informației și comunicării, ocuparea forței de muncă, capitalul uman, spiritul antreprenorial, asistență pentru IMM-uri sau accesul la finanțarea capitalului de risc.
- (10) Orientările strategice ar trebui să țină seama de rolul politicii de coeziune în aplicarea altor politici comunitare, în conformitate cu Agenda Lisabona reînnoită.
- (11) În cazul regiunilor și al statelor membre care pot beneficia de sprijin în cadrul obiectivului de convergență, obiectivul ar trebui să fie stimularea potențialului de creștere astfel încât să se atingă și să se mențină rate ridicate de creștere economică, în special prin eliminarea lacunelor din rețelele de infrastructură de bază și prin întărirea capacităților instituționale și administrative.
- (12) Dimensiunea teritorială a politicii de coeziune este importantă și toate zonele din Comunitate ar trebui să aibă posibilitatea de a contribui la creșterea economică și la ocuparea forței de muncă. Prin urmare, orientările strategice ar trebui să țină seama de nevoile de investiții atât în zonele urbane cât și în cele rurale, luând în considerare rolul acestora în dezvoltarea regională și în scopul promovării unei dezvoltări echilibrate, a unor comunități durabile și a incluziunii sociale.
- (13) Obiectivul de cooperare teritorială europeană este important pentru asigurarea dezvoltării echilibrate și durabile a teritoriului Comunității. Orientările strategice ar trebui să contribuie la realizarea obiectivului teritorial european, care depinde de existența unor strategii de dezvoltare comune în teritoriile vizate la scară națională, regională și locală, precum și de constituirea unor rețele, în special pentru a asigura transferul de idei către principalele programe de coeziune naționale și regionale.
- (14) În vederea promovării dezvoltării durabile, orientările strategice ar trebui să reflecte necesitatea de a se ține seama, în elaborarea strategiilor naționale, de protecția și îmbunătățirea mediului.
- (15) Egalitatea dintre femei și bărbați și prevenirea discriminării bazate pe sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală sunt principii fundamentale ale politicii de coeziune, care ar trebui integrate la toate nivelurile abordării strategice a coeziunii.
- (16) O bună guvernare este esențială, la toate nivelurile, pentru o aplicare reușită a politicii de coeziune. Prezentele orientări strategice ar trebui să țină seama, pe de o parte, de rolul unui amplu parteneriat în elaborarea și aplicarea strategiilor de dezvoltare, necesar în vederea garantării posibilității de administrare cu succes a unor strategii complexe de coeziune, iar pe de altă parte, de nevoia de calitate și eficiență în sectorul public.
- (17) Prezentele orientări strategice reprezintă un cadru orientativ unic, de care statele membre și regiunile sunt invitate să se servească atunci când elaborează programe naționale și regionale, în special pentru a evalua contribuția adusă de programele respective la obiectivele Comunității în ceea ce privește coeziunea, creșterea economică și ocuparea forței de muncă. Este necesar ca fiecare stat membru să țină seama de prezentele orientări strategice pentru elaborarea propriului cadru național strategic de referință și a programelor operaționale care rezultă din acesta,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează statelor membre.

Articolul 1

Prin prezenta se adoptă orientările strategice comunitare în materie de coeziune economică, socială și teritorială (denumite în continuare „orientările strategice”), astfel cum sunt enunțate în anexă, pentru a servi drept cadru orientativ statelor membre în vederea pregătirii cadrelor naționale de referință și a programelor operaționale pentru perioada 2007-2013.

Adoptată la Luxemburg, 6 octombrie 2006.

*Pentru Consiliu**Președintele*

K. RAJAMÄKI

ANEXĂ

Orientări strategice comunitare în materie de coeziune economică, socială și teritorială pentru 2007-2013

1. INTRODUCERE: ORIENTĂRILE POLITICII DE COEZIUNE PENTRU 2007-2013

În conformitate cu orientările integrate pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă din Agenda Lisabona reînnoită, programele care beneficiază de sprijin prin politica de coeziune ar trebui să încerce să își direcționeze resursele către următoarele trei priorități ⁽¹⁾:

- creșterea atractivității statelor membre, a regiunilor și a orașelor prin îmbunătățirea accesibilității, prin garantarea calității și nivelului adecvat al serviciilor și prin conservarea mediului;
- încurajarea inovației, a spiritului antreprenorial și a creșterii economiei bazate pe cunoaștere prin favorizarea cercetării și inovării, inclusiv a noilor tehnologii ale informației și comunicării;
- crearea mai multor locuri de muncă și de o calitate mai bună prin atragerea unui număr mai mare de persoane pe piața muncii sau în activități antreprenoriale, prin îmbunătățirea capacității de adaptare a lucrătorilor și a întreprinderilor și prin creșterea investițiilor în capitalul uman.

Atunci când se integrează Agenda Lisabona reînnoită în noile programe, trebuie să se acorde atenție principiilor enunțate în continuare.

Mai întâi, în conformitate cu noul avânt pe care îl cunoaște Agenda Lisabona, politica de coeziune ar trebui să pună accentul mai mult pe cunoaștere, cercetare și inovare, precum și pe capitalul uman. Într-o astfel de optică, este necesară o creștere importantă a efortului financiar global de sprijinire a respectivelor domenii de acțiune, astfel cum prevăd noile dispoziții în materie de alocare a creditelor ⁽²⁾. Mai mult, statele membre și regiunile ar trebui să se inspire din cele mai bune practici în situațiile în care acestea au condus la rezultate pozitive vizibile în ceea ce privește creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

În al doilea rând, statele membre și regiunile ar trebui să urmărească obiectivul de dezvoltare durabilă și să stimuleze sinergiile dintre dimensiunea economică, socială și de mediu. Strategia de la Lisabona reînnoită pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă și programele naționale de reformă subliniază rolul mediului pentru creșterea economică, competitivitate și ocuparea forței de muncă. Trebuie să se țină seama de protecția mediului atunci când se elaborează programe și proiecte, pentru a se favoriza dezvoltarea durabilă.

În al treilea rând, statele membre și regiunile ar trebui să urmărească obiectivul egalității dintre bărbați și femei în toate stadiile elaborării și punerii în aplicare a programelor și proiectelor. Aceasta se poate realiza prin acțiuni specifice care să vizeze promovarea egalității sau prin luarea în considerare în mod riguros a modului în care alte proiecte și gestionarea Fondurilor pot afecta bărbații și femeile.

În al patrulea rând, statele membre ar trebui să ia măsuri adecvate pentru a preveni orice discriminare bazată pe sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în diferite faze ale implementării Fondurilor. În mod special, accesibilitatea pentru persoanele cu handicap este unul dintre criteriile care trebuie respectate la definirea operațiunilor cofinanțate prin Fonduri și luate în considerare ulterior, în diferitele faze ale punerii în aplicare.

Secțiunile care urmează trec în revistă principalele aspecte ale fiecăruia dintre domeniile cu caracter general menționate anterior și prezintă orientări specifice pentru fiecare rubrică. Respectivile orientări, mai detaliate, nu pot fi transpuse în totalitate în ansamblul regiunilor. Cea mai adecvată combinație de investiții decurge, în definitiv, din analiza punctelor tari și a punctelor slabe ale fiecărui stat membru și fiecărei regiuni, precum și din particularitățile naționale și regionale. Orientările respective formează mai degrabă un cadru unic, pe care statele membre și regiunile sunt invitate să îl utilizeze atunci când elaborează programe naționale, regionale și locale, în special pentru a evalua contribuția adusă de programele respective la obiectivele Comunității în ceea ce privește coeziunea, creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

⁽¹⁾ Comunicarea Consiliului European de primăvară „Muncind împreună pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă — o relansare a strategiei de la Lisabona”. COM(2005) 24, 2.2.2005.

⁽²⁾ Articolul 9 din Regulamentul (CE) al Consiliului nr. 1083/2006 din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999 (JO L 210, 31.7.2006, p. 25).

1.1. **Orientare: transformarea Europei și a regiunilor sale într-un loc mai atractiv pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă**

Una dintre condițiile prealabile ale creșterii economice și ocupării forței de muncă este ca infrastructurile necesare (de exemplu în materie de transport, mediu și energie) să fie la dispoziția întreprinderilor. Infrastructurile moderne și sigure constituie un factor important pentru rezultatele multor întreprinderi; acestea au o influență directă asupra atractivității economice și sociale a regiunilor și orașelor. Investițiile în regiunile rămase în urmă, în special în noile state membre, vor încuraja creșterea economică și vor consolida astfel convergența cu restul Uniunii, îmbunătățind în același timp calitatea vieții. Resursele ar trebui să provină nu doar din subvenții ci și, pe cât posibil, din sectorul privat și din împrumuturi acordate, de exemplu, de către Banca Europeană de Investiții (BEI). Pentru perioada următoare, autoritățile responsabile cu programele din statele membre vor avea posibilitatea să apeleze mai mult la expertiza BEI în vederea pregătirii unor proiecte adecvate pentru finanțări europene, în cadrul inițiativei JASPERS.

1.1.1. *Extinderea și îmbunătățirea infrastructurii de transport*

Existența unor infrastructuri de transport eficiente, flexibile, sigure și curate poate fi considerată o condiție prealabilă necesară dezvoltării economice, deoarece acestea stimulează productivitatea și, astfel, perspectivele de dezvoltare ale regiunilor respective, facilitând deplasarea persoanelor și bunurilor. Rețelele de transport stimulează posibilitățile comerciale și măresc eficiența. Mai mult, realizarea infrastructurilor de transport la scară europeană (în special părțile pertinente din cele treizeci de proiecte prioritare în materie de rețele transeuropene de transport, denumite „proiecte RTE-T”), punând accentul pe proiectele transfrontaliere, este de o importanță capitală pentru o mai bună integrare a piețelor naționale, în special în contextul unei Uniuni extinse.

Investițiile în infrastructură trebuie să fie adaptate nevoilor specifice și gradului de dezvoltare economică a regiunilor și țărilor vizate. Nevoile respective sunt, în general, cele mai mari în regiunile încadrate la obiectivul „convergență” și în țările vizate de Fondul de coeziune. De obicei, rentabilitatea investițiilor în infrastructură (la fel ca și a altor investiții) scade dincolo de un anumit nivel de finanțare. Rentabilitatea economică a acestora este ridicată atunci când infrastructurile sunt rare, iar rețelele de bază nu sunt încă finalizate, însă are tendința de a descrește după ce s-a atins un anumit prag.

Ar trebui, prin urmare, să se țină seama de nivelul de dezvoltare economică pe plan regional și de importanța creditelor dedicate infrastructurilor. În regiunile și țările cel mai puțin dezvoltate, legăturile internaționale și interregionale pot oferi, pe termen lung, rate de rentabilitate mai ridicate sub forma unei competitivități crescute a întreprinderilor și pot facilita, de asemenea, mobilitatea mâinii de lucru. În schimb, în regiunile cu o bază economică dispersată și caracterizate printr-un număr mare de orașe de mici dimensiuni, construcția unei infrastructuri regionale de transport poate fi mai potrivită. Regiunile ale căror rețele rutiere sunt neadaptate ar trebui să se poată baza, de asemenea, pe un ajutor în vederea creării legăturilor rutiere indispensabile din punct de vedere economic. Este necesar, de asemenea, să fie abordată problema mobilității și accesibilității în zonele urbane prin susținerea sistemelor integrate de gestiune și a unor soluții curate de transport.

În vederea maximizării beneficiilor rezultate din investițiile în transport, asistența provenită din Fonduri ar trebui să respecte anumite principii.

În primul rând, ar trebui utilizate criterii obiective pentru a determina gradul și natura investițiilor de realizat. De exemplu, la măsurarea ratei de rentabilitate potențiale, ar trebui să se ia în considerare nivelul de dezvoltare și natura activităților economice din regiunile vizate, densitatea și calitatea infrastructurilor existente sau gradul de congestie. Pentru determinarea beneficiilor sociale care pot fi obținute din asemenea investiții, ar mai trebui să se țină seama în mod riguros de implicațiile sociale și implicațiile asupra mediului ale proiectelor de infrastructură respective.

În al doilea rând, ar trebui respectat pe cât posibil principiul durabilității din punctul de vedere al mediului, în conformitate cu cartea albă ⁽¹⁾. Ar trebui urmărită trecerea către mijloace de transport mai ecologice. Cu toate acestea, este necesar și a optimiza performanțele, atât în general cât și din punct de vedere ecologic, pentru fiecare mijloc de transport, în special în ceea ce privește utilizarea infrastructurilor în cadrul diferitelor moduri de transport, precum și între acestea ⁽²⁾.

În al treilea rând, în regiunile vizate de convergență și în țările vizate de Fondul de coeziune este necesar, în special, să se modernizeze sistemul feroviar prin alegerea atentă a secțiunilor prioritare și prin garantarea interoperabilității acestora în cadrul Sistemului European de Gestionare a Traficului Feroviar (SEGTF).

⁽¹⁾ „Politica europeană de transport la orizontul anului 2010: momentul deciziilor”. COM(2001) 370.

⁽²⁾ „Să păstrăm Europa în mișcare — o mobilitate durabilă pe continentul european”. COM(2006) 314, 22.6.2006.

În al patrulea rând, investițiile în infrastructurile de transport ar trebui să fie însoțite de o gestionare adecvată a traficului, care să pună accentul pe siguranță, în conformitate cu standardele naționale și comunitare. Strategiile naționale și regionale ar trebui să țină seama de necesitatea unei distribuiri echilibrate (și curate) a mijloacelor de transport, care să răspundă nevoilor atât economice, cât și ecologice. Strategiile ar trebui, de exemplu, să includă sisteme inteligente de transport, platforme multimodale, în special tehnologia utilizată pentru sistemul ERTMS și pentru programul SESAR (Single European Sky ATM Research Programme), care vizează o și mai mare uniformizare a sistemului de gestionare a traficului aerian.

Pe baza principiilor menționate anterior, orientările privind acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- statele membre și regiunile care pot beneficia de finanțare în cadrul obiectivului „convergență” ⁽¹⁾ sau al Fondului de coeziune ar trebui să acorde prioritatea cuvenită celor treizeci de proiecte de interes european, în cazul în care acestea se desfășoară pe teritoriul lor. În cadrul grupului respectiv de proiecte, legăturile transfrontaliere merită o atenție deosebită. De asemenea, este necesar să fie sprijinite și celelalte proiecte RTE-T, precum și legăturile strategice de transport, atunci când contribuția acestora la creștere și competitivitate le justifică;
- pentru ca regiunile să beneficieze de posibilitățile create prin rețelele principale, este la fel de important să se prevadă investiții complementare în legăturile secundare, în cadrul unei strategii regionale integrate în materie de transport și de comunicații, care să acopere atât zonele urbane cât și pe cele rurale;
- sprijinul acordat infrastructurilor feroviare ar trebui să încerce să asigure o mai mare accesibilitate. Tarifele feroviare ar trebui să faciliteze accesul operatorilor independenți. Este utilă, de asemenea, încurajarea creării unei rețele care să poată funcționa în întreaga UE. Respectarea interoperabilității și aplicațiile acesteia, precum și utilizarea sistemului ERTMS la bordul trenurilor și pe căile ferate ar trebui să facă parte, după caz, din toate proiectele finanțate;
- încurajarea rețelilor de transport durabile din punct de vedere ecologic, în special în zonele urbane. Aceasta include instalațiile de transport public (inclusiv parcurile de tip „park and ride”), planurile de mobilitate, perifericele urbane, creșterea securității în intersecții, amenajarea de piste pentru bicicliști și piste pietonale. Aceasta mai înseamnă acțiuni care să ofere anumitor grupuri țintă de populație (persoane în vârstă, persoane cu handicap) posibilitatea de acces la serviciile obișnuite de transport public și care să realizeze rețele de puncte de realimentare pentru vehicule care funcționează cu combustibili alternativi. Căile de navigație interioare pot contribui de asemenea la viabilitatea rețelilor;
- pentru a garanta o eficiență optimă a infrastructurilor de transport și pentru a promova astfel dezvoltarea regională, ar trebui să se acorde atenție îmbunătățirii conectivității regiunilor fără ieșire la mare, insulare sau ultraperiferice, în cadrul proiectelor RTE-T. În acest sens, ar fi utilă dezvoltarea unor legături secundare, insistând în special asupra transportului intermodal și asupra transportului durabil. În special porturile și aeroporturile trebuie să fie conectate cu restul țării;
- ar trebui să se acorde o mai mare atenție dezvoltării unor „autostrăzi ale mării” și a transportului maritim pe distanțe scurte ca alternativă viabilă la transportul rutier și feroviar pe distanțe lungi.

Atunci când statele membre primesc concomitent asistență prin Fondul de coeziune și fondurile structurale, ar trebui să se facă distincție în cadrul programelor între tipurile de acțiuni finanțate prin fiecare instrument în parte, Fondul de coeziune jucând un rol cheie la nivelul rețelilor transeuropene de transport.

La rândul lor, fondurile structurale ar trebui, în general, să fie axate pe dezvoltarea infrastructurilor în contextul măsurilor destinate să stimuleze creșterea economică (cum ar fi dezvoltarea turismului, îmbunătățirile vizând creșterea atractivității zonelor industriale etc.). În ceea ce privește transportul rutier, investițiile trebuie să pună accentul pe siguranță.

Cofinanțarea cu ajutorul Fondurilor ar trebui să completeze subvențiile provenite de la buget pentru rețele transeuropene, însă fără să existe suprapuneri în ceea ce privește acordarea asistenței comunitare. Statele membre pot apela, de asemenea, la coordonatori, în vederea reducerii perioadei dintre planificarea rețelei și construcția propriu-zisă. Fiecare stat membru în parte ar trebui să determine în avans instrumentul cel mai adecvat proiectelor avute în vedere. Finanțarea politiciei de coeziune poate fi combinată cu garanția de credit care face parte din instrumentele RTE-T.

⁽¹⁾ JO L 167, 30.4.2004, p. 1.

1.1.2. *Întărirea sinergiilor între protecția mediului și creșterea economică*

Investițiile în domeniul mediului pot aduce o contribuție economiei în trei moduri: pot asigura viabilitatea creșterii economice pe termen lung, reduc pentru economie costurile externe din domeniul mediului (de exemplu, costurile pentru sănătate, pentru depoluare sau reparare a prejudiciilor) și stimulează inovarea și crearea de locuri de muncă. Viitoarele programe de coeziune ar trebui să vizeze întărirea sinergiilor potențiale între protecția mediului și creșterea economică. Ar trebui să se garanteze existența unor servicii de mediu, cum ar fi aprovizionarea cu apă curată, infrastructuri de tratare a apelor uzate și a deșeurilor, gestionarea resurselor naturale, decontaminarea solurilor în vederea pregătirii acestora pentru noi activități economice și protecția împotriva unor riscuri de mediu (de exemplu, deșertificarea, seceta, incendierea pădurilor și inundațiile), care ar trebui să aibă, toate, un caracter prioritar în acest context.

În vederea maximizării avantajelor economice și a minimizării costurilor, este necesar să se acorde prioritate combaterii poluării mediului la sursa acesteia. În sectorul gestionării deșeurilor, aceasta presupune concentrarea eforturilor asupra prevenirii, reciclării și biodegradării deșeurilor, care prezintă un bun raport cost/eficacitate și contribuie la crearea de locuri de muncă.

Strategiile de dezvoltare ar trebui să se bazeze pe o evaluare prealabilă a nevoilor și problemelor specifice cu care se confruntă regiunile, utilizând, în măsura posibilă, indicatori adecvați. Trebuie depuse eforturi în vederea încurajării internalizării costurilor de mediu externe, sprijinind totodată crearea și dezvoltarea unor instrumente bazate pe piață (a se vedea, de exemplu, instrumentele propuse în planul de acțiune privind tehnologiile de mediu). Ar trebui precizat, în acest cadru, că proiectul de Monitorizare globală pentru Mediu și Securitate (GMES) va furniza, începând cu 2008, informații actualizate, la scară europeană, privind acoperirea și exploatarea solurilor, proprietățile oceanelor, precum și hărți care să evalueze situația în caz de catastrofe sau accidente.

Prin urmare, orientările recomandate privind acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- satisfacerea nevoilor importante de investiții în infrastructuri, în special în regiunile care se încadrează la obiectivul de convergență și, mai ales, în noile state membre, pentru ca legislația din domeniul mediului să fie respectată în ceea ce privește apa, deșeurile, aerul, protecția naturii și a speciilor, precum și biodiversitatea;
- asigurarea unor condiții atractive pentru întreprinderi și personalul cu înaltă calificare. Aceasta se poate asigura prin promovarea unei planificări a utilizării terenurilor care să limiteze extinderea urbană anarhică și prin reabilitarea mediului fizic, inclusiv prin dezvoltarea patrimoniului natural și a celui cultural. În acest domeniu, investițiile ar trebui să fie legate în mod clar de dezvoltarea unor întreprinderi inovatoare și creatoare de locuri de muncă la amplasamentele respective;
- în afara investițiilor în energie durabilă și transport durabil tratate în altă parte, încurajarea investițiilor care contribuie la respectarea de către UE a angajamentelor asumate la Kyoto;
- adoptarea unor măsuri de prevenire a riscurilor, printr-o mai bună gestionare a resurselor naturale, o cercetare mai bine orientată și o mai bună utilizare a tehnologiilor informației și comunicării (TIC), precum și printr-o politică publică mai inovatoare de gestionare, cum ar fi monitorizarea preventivă.

Atunci când statele membre primesc concomitent asistență prin Fondul de coeziune și fondurile structurale, este necesar să se facă o distincție clară, în cadrul programelor, între tipurile de acțiuni finanțate prin fiecare dintre Fonduri.

1.1.3. *Abordarea problemei reprezentate de utilizarea intensivă în Europa a surselor tradiționale de energie*

O prioritate conexasă este aceea a necesității de a reduce dependența față de sursele tradiționale de energie, printr-o îmbunătățire a eficienței energetice și prin utilizarea unor energii regenerabile. Investițiile în aceste domenii contribuie la siguranța aprovizionării cu energie pentru creșterea economică pe termen lung, funcționând în același timp ca o sursă de inovare și oferind posibilități de export. Acestea prezintă un bun raport cost/eficacitate, mai ales în condițiile în care prețurile la energie vor rămâne ridicate.

Este necesar, de asemenea, să se investească în sursele tradiționale de energie pentru a se asigura aprovizionarea. Fondurile ar trebui să se concentreze – în condițiile în care s-a constatat eșecul pieței și atât timp cât nu este afectată liberalizarea pieței – în special asupra realizării unor interconexiuni, acordând prioritate mai ales rețelelor transeuropene, îmbunătățirii rețelelor de electricitate, precum și realizării și îmbunătățirii rețelelor de transport și distribuție a gazului, inclusiv, după caz, în regiunile insulare și ultraperiferice.

În aceste domenii, orientările privind acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- susținerea proiectelor care vizează îmbunătățirea eficienței energetice, de exemplu în clădiri, și difuzarea modelelor de dezvoltare cu consum mic de energie;
- susținerea dezvoltării și utilizării, inclusiv pentru încălzire și răcire, a tehnologiilor regenerabile și alternative (eoliene, solare sau biomasă, de exemplu), care pot constitui un atu pentru UE și pot consolida poziția concurențială a acesteia. Astfel de investiții contribuie, de asemenea, la realizarea obiectivului de la Lisabona, care vizează ca până în 2010, 21 % din electricitate să fie produsă cu ajutorul surselor regenerabile,
- concentrarea investițiilor din domeniul surselor tradiționale de energie asupra proiectelor care vizează dezvoltarea rețelelor în caz de eșec al pieței. Investițiile respective privesc îndeosebi regiunile care se încadrează la obiectivul de convergență.

1.2. Orientare: îmbunătățirea cunoașterii și inovării pentru creșterea economică

Obiectivele de creștere economică și creare de locuri de muncă în Comunitate necesită o modificare structurală a economiei și o reorientare către activitățile bazate pe cunoaștere. În acest sens, ar trebui acționat pe mai multe planuri: remedierea nivelurilor slabe ale cercetării și dezvoltării tehnologice (CDT), în special în sectorul privat, încurajarea inovării grație unor produse noi sau ameliorate, a unor procese și servicii capabile să facă față concurenței internaționale, creșterea capacităților regionale și locale de producție și de absorbție a noilor tehnologii (în special TIC) și susținerea mai puternică a asumării de riscuri.

Procentul din PIB consacrat cheltuielilor de CDT nu a crescut decât nesemnificativ. Cheltuielile respective reprezintă 1,9 % din PIB, nivel foarte îndepărtat de obiectivul de 3 % prevăzut de strategia de la Lisabona ⁽¹⁾. În timp ce se menține un deficit important de investiții private în CDT, există semnale că și investițiile publice din acest domeniu sunt supuse unei puternice presiuni. Discrepanțele observate în materie de CDT și inovare, în interiorul țărilor și între țări, în special în ceea ce privește cheltuielile private pentru CDT, sunt mult mai mari decât discrepanțele dintre venituri. Cu toate că au fost întreprinse inițiative combinate, comunitare și naționale, sunt necesare eforturi sporite din partea instituțiilor publice și private în sectorul CDT pentru a răspunde cererii în materie de CDT din sectorul privat. Rămânerea în urmă a Europei în domeniul inovării față de alte economii de vârf se accentuează. Persistă, de asemenea, decalajul în domeniul inovării în interiorul Europei, Uniunea nereușind să transforme cunoașterea și dezvoltarea tehnologică în produse și procese comerciale. Politica de coeziune poate ajuta la rezolvarea principalelor probleme responsabile de performanța slabă a Europei în domeniul inovării, inclusiv ineficacitatea sistemelor de inovare, insuficiența dinamismului antreprenorial și ritmul lent de adoptare a TIC în sectorul privat.

Din acest punct de vedere, ar trebui să fie îmbunătățite capacitățile naționale și regionale în domeniul CDT, să se susțină investițiile în infrastructurile TIC și să se difuzeze tehnologia și cunoașterea prin mecanisme adecvate de transfer tehnologic și schimb de cunoștințe. Ar putea fi favorizată conștientizarea sporită în vederea unei mai bune utilizări a potențialului existent de CDT, apelând la metode de anticipare regionale și alte metode regionale de planificare strategică bazate pe un dialog regulat și sistematic cu principalele părți interesate. Este la fel de importantă îmbunătățirea capacității sectorului privat, în special a IMM-urilor, de absorbție a CDT, prin acțiuni de dezvoltare a calificărilor și competențelor, de încurajare a creării și exploatarei unui rezervor mai vast de talente în materie de cercetare de vârf în Europa, de creștere a investițiilor publice și private în inovare și CDT și de încurajare a parteneriatelor de CDT între diferite regiuni din Uniune. Platformele tehnologice europene, de exemplu, oferă posibilitatea de a adapta mai bine programele de cercetare la nevoile întreprinderilor. Politica de coeziune poate aduce o contribuție importantă la realizarea agendei strategice a acestora în materie de cercetare în întreaga Uniune, în special în regiunile mai puțin dezvoltate.

⁽¹⁾ „Investind în cercetare: un plan de acțiune pentru Europa”. COM(2003) 226, 30.4.2003.

În timp ce subvențiile directe rămân importante, în special în regiunile care se încadrează la obiectivul de convergență, este necesar să se pună accent pe oferta de servicii colective economice și tehnologice pentru grupurile de întreprinderi, pentru a le ajuta să-și îmbunătățească activitatea inovatoare. Subvențiile directe pentru întreprinderi individuale ar trebui să aibă ca obiectiv îmbunătățirea capacității de CDT și a capacității de inovare a întreprinderii, mai degrabă decât să vizeze reducerea temporară a costurilor de producție ale acestora, ceea ce ar antrena importante efecte de încărcătură. Acest aspect este important îndeosebi în sectoarele tradiționale, mai ales în sectoarele care sunt cele mai expuse concurenței mondiale, care trebuie să fie dispuse la noi eforturi pentru a se menține competitive, precum și pentru IMM-uri, care reprezintă adesea cea mai puternică sursă de locuri de muncă la nivel regional. Este și mai important de precizat că politicile respective trebuie să fie adaptate condițiilor specifice din fiecare regiune și în special nevoilor IMM-urilor. Strategiile naționale, regionale și locale ar trebui să se bazeze pe o analiză globală a posibilităților de a investi în CDT.

Cunoașterea și inovarea sunt în centrul eforturilor depuse de Comunitate în vederea obținerii unei creșteri mai rapide și a creării mai multor locuri de muncă. La scară comunitară sunt propuse două programe cadru conexe: al șaptelea program-cadru în materie de cercetare-dezvoltare și programul-cadru în materie de competitivitate și inovare (PIC). Este esențial să existe o sinergie între politica de coeziune și instrumentele respective, astfel încât politicile de cercetare și de coeziune să se sprijine reciproc în plan regional, în timp ce strategiile de dezvoltare naționale și regionale să arate cum va fi atins obiectivul menționat anterior. Politica de coeziune poate ajuta ansamblul regiunilor să-și dezvolte capacitatea de cercetare și inovare, contribuind astfel la promovarea unei participări efective a regiunilor respective la spațiul european al cercetării și, la un nivel mai general, la activitățile de cercetare și inovare din Comunitate. Politica de coeziune are două roluri importante. În primul rând, trebuie să ajute regiunile să pună în aplicare planuri de acțiune și strategii de inovare la nivel regional care ar putea avea un efect semnificativ asupra competitivității, atât la scară regională cât și la nivelul Uniunii în ansamblul ei. În al doilea rând, trebuie să contribuie la creșterea capacității în materie de cercetare și inovare în regiune până la un nivel care să-i permită acestora participarea la proiecte transnaționale de cercetare.

Prin urmare, strategiile regionale ar trebui să pună accentul pe investițiile în CDT, inovare, capital uman și spirit antreprenorial, astfel încât investițiile respective să răspundă nevoilor de dezvoltare economică a regiunii și să conducă la obținerea unor produse, procedee și servicii inovatoare comercializabile, crescând transferul de tehnologie și schimbul de cunoștințe; favorizând dezvoltarea, difuzarea și penetrarea TIC la nivelul întreprinderilor și asigurând accesul la finanțare pentru întreprinderile care doresc să investească în bunuri și servicii cu valoare adăugată mare. Strategiile respective ar trebui să prevadă în mod expres o experimentare în vederea creșterii capacității politicilor implementate și a organizațiilor intermediare de a stimula inovația la nivelul participanților regionali și locali, îndeosebi al IMM-urilor.

1.2.1. *Creșterea și orientarea mai bună a investițiilor în CDT*

Competitivitatea întreprinderilor europene depinde în mod esențial de capacitatea acestora de a aduce noi cunoștințe pe piață cât mai rapid posibil. Sprijinul public pentru CDT este justificat de eșecurile apărute pe piețe și poate fi justificat, de asemenea, de caracterul public al anumitor investiții în CDT. Mai mult, problemele legate de drepturile de proprietate asupra rezultatelor cercetărilor și necesitatea de a atinge o masă critică în anumite sectoare de cercetare justifică o asistență guvernamentală pentru CDT.

Ar trebui să se țină seama de natura specifică a CDT atunci când se implementează o politică regională. CDT necesită în special o interacțiune strânsă între actorii implicați, pentru a favoriza crearea unor poli de excelență necesari pentru a atinge o masă critică. Proximitatea geografică, grație, spre exemplu, existenței unor concentrări geografice de IMM-uri și a unor poli de inovare în jurul instituțiilor publice de cercetare, poate juca un rol cheie. În consecință, activitățile de CDT trebuie în mod necesar concentrate în spațiu, iar capacitatea de absorbție a zonelor cu o intensitate scăzută a CDT trebuie întărită.

În statele membre și regiunile cel mai puțin dezvoltate, activitățile de CDT ar trebui dezvoltate în jurul polilor de excelență existenți, evitând împrăștierea exagerată a resurselor în spațiu. Și în acest caz, platformele tehnologice europene pot ajuta la concentrarea investițiilor în domeniile prioritare de cercetare. Investițiile ar trebui, de asemenea, să răspundă priorităților stabilite în cel de-al șaptelea program-cadru și să susțină obiectivele Agendei Lisabona reînnoite. Ar trebui acordată prioritate dezvoltării unor produse, servicii și calificări comercializabile.

Este necesar să se alinieze acțiunile în materie de CDT la politica comunitară din domeniul CDT și la nevoile regiunilor vizate. Din punct de vedere metodologic, acțiunile respective ar trebui să se bazeze pe o abordare analitică solidă, cum ar fi anticipația; pe utilizarea de indicatori, cum ar fi brevetele; pe resursele umane în CDT; pe localizarea geografică a instituțiilor de cercetare publice și private și pe existența unor concentrări geografice de întreprinderi inovatoare.

Orientările privind acțiunile care urmează să fie puse în aplicare în domeniul CDT pot fi definite după cum urmează:

- întărirea cooperării dintre întreprinderi, precum și dintre întreprinderi și instituțiile publice de cercetare/învățământ superior, de exemplu, printr-o susținere a creării de centre regionale și transregionale de excelență;
- sprijinirea activităților de CDT ale IMM-urilor și a transferurilor de tehnologie (care să permită IMM-urilor să aibă acces la serviciile de CDT ale instituțiilor de cercetare cu finanțare publică);
- susținerea inițiativelor regionale cu caracter transfrontalier și transnațional care vizează îmbunătățirea cooperării în materie de cercetare și întărirea capacităților în domeniile prioritare ale politicii comunitare de cercetare;
- consolidarea capacităților de cercetare și dezvoltare, în special a TIC, a infrastructurilor de cercetare și a capitalului uman în sectoarele cu potențial de creștere important.

Programele – în special pentru regiunile eligibile pentru obiectivul de convergență – pot contribui la dezvoltarea infrastructurilor de CDT (inclusiv a rețelelor regionale de transmitere a datelor cu mare viteză între instituții de cercetare și în interiorul acestora), a infrastructurilor educative, a echipamentului și a instrumentarului din instituțiile de cercetare cu finanțare publică și din întreprinderile private, atunci când investițiile respective sunt direct legate de obiectivele de dezvoltare economică regională. Pot fi vizate infrastructurile de cercetare pentru care au fost finanțate studii de fezabilitate prin programele-cadru precedente. Sprijinul adus priorităților stabilite în cel de-al șaptelea program-cadru ar trebui să vizeze dezvoltarea întregului potențial al centrelor de excelență în curs de creare și al celor existente și de creștere a investițiilor în capitalul uman, în special prin formarea cercetătorilor la scară națională și prin crearea unor condiții susceptibile să atragă cercetătorii formați în străinătate.

1.2.2. *Facilitarea inovării și încurajarea spiritului antreprenorial*

Inovarea este rezultatul unor procese complexe și interactive, care includ capacitatea întreprinderilor de a accede la cunoștințe complementare provenind de la alți actori de pe piață, alte organizații și alte instituții.

Investițiile în inovare reprezintă o prioritate esențială pentru politica de coeziune în cadrul celor două programe, „convergență” și „competitivitate regională și ocuparea forței de muncă”. Cofinanțarea investițiilor respective ar trebui să constituie o prioritate majoră în regiunile vizate de cel de-al doilea program, în care resursele financiare limitate trebuie să fie concentrate astfel încât să se poată atinge o masă critică și să se producă un efect de levier.

Obiectivul principal ar trebui să fie promovarea unui climat economic care să favorizeze producția, difuzarea și utilizarea noilor cunoștințe de către întreprinderi. În vederea creării unor sisteme de inovare eficace la nivel regional, agenții economici, sociali și politici trebuie puși în contact cu tehnologia și cu practicile comerciale mondiale de vârf; ar trebui, în fapt, să se depășească scara națională sau locală. În acest sens, ar trebui, de asemenea, să se încerce cooperarea cu Centrele Releu pentru Inovare și cu Centrele Euro-Info care sunt finanțate prin PIC, în special în domeniul tehnologiilor transnaționale și al difuzării informației.

Întreprinderile incipiente, în special cele care au legătură cu CDT, trebuie ajutate în vederea dezvoltării de parteneriate cu instituțiile de cercetare, în condițiile unei perspective pe termen lung și ale unei orientări clare către piață. Politica de coeziune ar trebui să tindă să compenseze eșecurile comerciale care frânează inovarea și spiritul antreprenorial. Ar trebui să se valorifice polii de activitate existenți în vederea exploatarea potențialului regional în materie de CDT și să se încurajeze constituirea de rețele și cooperarea tehnologică în interiorul regiunilor și între regiuni.

Autoritățile publice ar trebui să vegheze ca instituțiile de cercetare, sectorul privat și sectorul public să exploateze la maximum sinergiile potențiale existente între ele.

În ceea ce privește metoda, strategiile de dezvoltare economică ar putea fi îmbunătățite prin colectarea de date referitoare la activitățile inovatoare existente în regiunile vizate. Datele respective se pot referi, de exemplu, la brevetele private sau la natura, sfera de cuprindere și potențialul de dezvoltare ale grupărilor de activități inovatoare existente, inclusiv ale celor la care participă instituții de cercetare atât private cât și publice. Anchetele comunitare privind inovarea și Tabloul de Bord al Inovării Europene sunt, de asemenea, utile în acest sens.

Orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare în domeniul menționat anterior sunt următoarele:

- realizarea unei oferte regionale în materie de educație, inovare și CDT mai eficiente și mai ușor accesibile întreprinderilor, în special IMM-urilor, de exemplu, prin crearea unor poli de excelență, care să reunească IMM-urile din sectorul tehnologiilor de vârf în jurul instituțiilor de cercetare și tehnologice, sau prin dezvoltarea și crearea unor concentrări geografice la nivel regional în jurul întreprinderilor mari;
- oferirea unor servicii de asistență întreprinderilor, pentru a permite acestora, și în special IMM-urilor, creșterea competitivității și internaționalizarea, profitând mai ales de posibilitățile create de piața internă. Serviciile furnizate întreprinderilor ar trebui să acorde prioritate exploatarea sinergiilor (de exemplu, transfer de tehnologie, parcuri științifice, centre de comunicări referitoare la TIC, incubatoare de afaceri și servicii conexe, cooperarea cu grupări) și să asigure o asistență mai tradițională în domeniul gestiunii, marketingului, asistenței tehnice, recrutării, precum și al altor servicii profesionale și comerciale;
- asigurarea exploatarea depline a punctelor forte ale Europei în domeniul eco-inovării. Eco-inovarea ar trebui încurajată, la fel ca și îmbunătățirea practicilor IMM-urilor, prin introducerea unor sisteme de gestiune care să respecte mediul. Investind astăzi în domeniul menționat anterior, întreprinderile din UE vor dispune de un atu puternic în viitorul apropiat, când alte regiuni vor înțelege necesitatea unor astfel de tehnologii. Acest domeniu este legat în mod evident de programul-cadru pentru competitivitate și inovare;
- promovarea spiritului antreprenorial și facilitarea creării și dezvoltării de noi întreprinderi. Accentul ar trebui pus pe încurajarea menținerii sau creării de întreprinderi inovatoare pornind de la instituții sau întreprinderi care funcționează în domeniul cercetării, utilizând diverse tehnici (de exemplu, sensibilizarea, utilizarea de prototipuri, tutorat și sprijinirea potențialilor antreprenori în planul tehnologic și al gestiunii).

Este important ca întreprinderile respective, inclusiv IMM-urile, să fie în măsură să dea o utilizare comercială rezultatelor cercetării.

Serviciile pentru întreprinderi ar trebui să fie furnizate în primul rând de către sectorul privat sau de către entități mixte publice-private. Serviciile respective ar trebui să fie de primă clasă, ușor disponibile, cu un acces facil și să răspundă nevoilor IMM-urilor. Ar trebui definită și controlată calitatea serviciilor și ar mai trebui să existe coerență între furnizorii de servicii, de exemplu, prin crearea de parteneriate publice-private și de ghișee unice.

Procedurile administrative sunt adesea prea complexe. Informațiile și sprijinul inițial ar trebui să poată fi obținute de la ghișee unice, care să constituie interfața dintre sectorul public și candidatul la asistență. Aici ar trebui incluse diferite acțiuni cofinanțate prin politica de coeziune. Furnizorii respectivi ar trebui să aibă competența necesară pentru toate ajutoarele de stat – independent de responsabilitățile regionale sau naționale – și funcționarea lor ar trebui să răspundă obiectivelor de eficacitate, făcând obiectul unei monitorizări regulate.

Ori de câte ori permit circumstanțele, ar trebui acordat un sprijin individualizat anumitor categorii de întreprinderi (cum ar fi întreprinderile incipiente sau recent transferate) sau de antreprenori (de exemplu, tineri, femei, lucrători în vârstă sau persoane aparținând comunităților etnice minoritare). De asemenea, ar trebui încurajat spiritul antreprenorial în școli.

1.2.3. Promovarea societății informaționale pentru toți

Difuzarea TIC în economia Uniunii reprezintă un levier de primă importanță pentru îmbunătățirea atât a nivelurilor de productivitate, cât și a competitivității regiunilor. Difuzarea TIC încurajează, de asemenea, reorganizarea metodelor de producție și emergența unor întreprinderi și servicii private noi. Punerea în aplicare efectivă și eficace a serviciilor publice – în special e-guvernarea și e-sănătatea – prezintă un potențial important pentru creșterea economică și dezvoltarea noilor servicii. Difuzarea tehnologiei poate contribui la dezvoltarea regională prin favorizarea creării și extinderii polilor de excelență din domeniul activităților legate de TIC și prin dezvoltarea conectivității și constituirii de rețele între întreprinderi, în special între IMM-uri. Ar trebui luate măsuri în vederea încurajării dezvoltării produselor și serviciilor destinate facilitării și stimulării investițiilor private în TIC, garantând în același timp concurența în sectorul TIC.

Măsurile ar trebui să fie centrate pe conectivitate. Aceasta include îmbunătățirea serviciilor de sprijinire a inovării pentru IMM-uri în scopul clar de a favoriza transferul de tehnologie între instituțiile de cercetare și întreprinderi. Aceasta necesită, de asemenea, dezvoltarea competențelor necesare în cadrul economiei bazate pe cunoaștere și dezvoltarea conținutului, prin utilizarea unor aplicații și servicii (cum ar fi e-guvernarea, comerțul electronic, învățământul on-line și e-sănătatea) care să constituie alternative interesante în raport cu alte modele de ofertă de servicii mai costisitoare. Aspectul menționat anterior este deosebit de important pentru zonele îndepărtate și puțin populate, precum și pentru regiunile ultraperiferice, insulele sau regiunile afectate de handicapuri naturale. Este evident că utilizarea și dezvoltarea produselor și serviciilor bazate pe conținut nu pot funcționa decât dacă există o infrastructură adecvată, capabilă să susțină serviciile pe bandă largă. Prin urmare, este important ca, în toată Uniunea, să existe infrastructuri de comunicare pe bandă largă, la un preț accesibil.

Ca regulă generală, investițiile în infrastructurile TIC ar trebui să țină seama de evoluțiile tehnologice rapide și să respecte principiile neutralității tehnologice și accesului deschis. Este imperativ ca acestea să se conformeze regulilor de concurență și cadrului de reglementare din domeniul comunicațiilor electronice.

Acțiunile trebuie să se bazeze pe indicatori de conjunctură legați de structura economică existentă (în special în ceea ce privește specializarea industrială, nivelul de dezvoltare economică, calitatea conectivității la TIC și sinergiile potențiale între poli regionali de activitate economică). Identificarea nevoilor regionale ar trebui să țină seama de inițiativele comunitare actuale în favoarea TIC, în special inițiativa „i2010 – o societate informațională pentru creștere și ocuparea forței de muncă” ⁽¹⁾.

Deoarece TIC privesc toate sectoarele economiei și societății, este imperativ ca statele membre și regiunile să pună la punct strategii compatibile referitoare la societatea informațională, care să garanteze coerența și integrarea între sectoare, echilibrând oferta cu cererea pe baza exigențelor locale, a participării părților interesate și a unei puternice susțineri publice.

Orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- asigurarea utilizării TIC de către întreprinderi și gospodării și promovarea dezvoltării printr-un sprijin echilibrat al cererii și ofertei de produse și servicii publice și private legate de TIC, precum și prin investiții sporite în capitalul uman. Acțiunile respective ar trebui să mărească productivitatea, să favorizeze o economie digitală competitivă și deschisă și o societate a integrării (de exemplu, prin îmbunătățirea accesibilității pentru persoanele cu handicap și pentru persoanele în vârstă), stimulând astfel creșterea economică și ocuparea forței de muncă;
- asigurarea disponibilității infrastructurilor TIC și a serviciilor conexe acolo unde piața nu reușește să le furnizeze la un cost rezonabil și la un nivel suficient pentru a asigura servicii solicitate, în special în zonele izolate și rurale și în noile state membre.

1.2.4. Îmbunătățirea accesului la finanțare

Facilitarea accesului la finanțare constituie un alt element important al promovării cunoașterii și inovării. În vederea stimulării creșterii economice și creării de locuri de muncă, pentru întreprinderi și întreprinzători trebuie să fie suficient de profitabil să investească în dezvoltarea și producția de bunuri și servicii pentru ca aceștia să nu-și concentreze eforturile în activități de căutare de rente.

În acest context, accesul la finanțare este adesea dificil, ceea ce constituie astfel un obstacol pentru creștere și pentru crearea de locuri de muncă. Este important să se îmbunătățească accesul la capital pentru activitățile din domeniul CDT și pentru întreprinderile incipiente. Piețele de capital de risc legate de activități inovatoare trebuie dezvoltate în contextul unui cadru de reglementare mai bun, care să faciliteze spiritul antreprenorial.

Programele respective ar putea fi întreprinse în strânsă cooperare cu Fondul European de Investiții (FEI), în cadrul inițiativei JEREMIE, în vederea dezvoltării unor mijloace financiare acolo unde eșecurile pieței frânează spiritul antreprenorial din cauza riscurilor mari asociate activităților din domeniul CDT. Ar trebui, de asemenea, să se țină seama în mod riguros de impactul sprijinului public pentru înființarea de întreprinderi pentru a se evita eliminarea investițiilor private și apariția unor măsuri dăunătoare concurenței. De asemenea, ar trebui îmbunătățită coordonarea dintre fonduri.

⁽¹⁾ COM(2005) 229.

Capitalul social, capitalul de risc și fondurile rotative pentru întreprinderile incipiente inovatoare ar trebui să joace un rol esențial, ca forță motrice a spiritului antreprenorial, a inovării și a creării de locuri de muncă, deoarece instituțiile din sectorul public nu sunt întotdeauna cel mai bine adaptate pentru asumarea riscurilor. Ar trebui pus accentul pe crearea sau extinderea furnizorilor specializați în domeniul capitalului de risc și al garanțiilor bancare atunci când piața înregistrează eșecuri. În general, eficacitatea acestora este mai mare atunci când furnizează un pachet de forme de asistență integrate, începând cu o formare prealabilă demarării sau extinderii întreprinderii.

Pe baza principiilor enunțate anterior, orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- sprijinirea altor instrumente decât subvențiile, cum ar fi împrumuturile, garanțiile de împrumuturi subordonate, instrumentele convertibile (credite mezanin) și capitalul de risc (de exemplu, capital inițial și capital de risc). Subvențiile ar trebui utilizate pentru construirea și menținerea infrastructurilor care să permită accesul la finanțare [de exemplu, birouri de transfer de tehnologie, incubatoare de afaceri, rețele de investitori individuali („business angels”), programe de pregătire pentru investiții]. În plus, ar putea fi încurajate mecanismele de garantare și de garanții reciproce în vederea facilitării accesului IMM-urilor la microcredite. BEI și FEI ar putea furniza o contribuție utilă în acest sens;
- elaborarea unei abordări integrate, vizând sprijinirea simultană a inovării, a transpunerii sale într-o nouă activitate comercială și a disponibilității capitalului de risc;
- stabilirea unor contacte directe cu anumite grupuri, cum ar fi întreprinzătorii tineri, femeile sau grupurile defavorizate.

Este deosebit de important să se lucreze în strânsă colaborare cu FEI, având în vedere expertiza pe care acesta a acumulat-o de-a lungul timpului, pentru a oferi IMM-urilor sprijinul necesar, dezvoltând în același timp piața europeană de capital de risc. Participarea la inițiativa JEREMIE s-ar putea înscrie în acest context.

1.3. Orientare: locuri de muncă mai numeroase și de calitate mai bună

La relansarea strategiei de la Lisabona, Consiliul European a aprobat un ansamblu unic de orientări, reunind marile orientări de politică economică ⁽¹⁾ și orientările strategiei europene pentru ocuparea forței de muncă, integrând astfel diverse politici – politica macroeconomică, politica microeconomică și politica de ocupare a forței de muncă – care promovează creșterea economică și ocuparea forței de muncă. În conformitate cu regulamentul privind Fondurile ⁽²⁾, prioritățile orientărilor strategice comunitare în materie de coeziune, în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și resursele umane, sunt cele stabilite de strategia europeană pentru ocuparea forței de muncă ⁽³⁾, la care se adaugă recomandările comunitare pentru ocuparea forței de muncă care prevăd prioritățile proprii fiecărei țări.

Reușita mobilizării în favoarea ocupării întregii forțe de muncă și a creșterii productivității depinde de o gamă largă de acțiuni, printre care cele discutate anterior. Investițiile în infrastructură, dezvoltarea întreprinderilor și cercetarea favorizează crearea de locuri de muncă pe termen scurt, prin efectele imediate ale investițiilor respective, dar și pe termen lung, grație efectului lor pozitiv asupra productivității și competitivității. Pentru optimizarea impactului investițiilor respective asupra ocupării forței de muncă și pentru ca acestea să creeze locuri de muncă permanente și de înaltă calitate, ar trebui dezvoltat și consolidat mai mult capitalul uman.

În ceea ce privește dezvoltarea capitalului uman, orientările pentru ocuparea forței de muncă propun trei priorități de acțiune pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre:

- atragerea și reținerea unui număr mai mare de persoane pe piața muncii și modernizarea sistemelor de protecție socială;
- îmbunătățirea capacității de adaptare a lucrătorilor și întreprinderilor și creșterea flexibilității piețelor muncii;
- investiții mai mari în capitalul uman printr-o educație mai bună și îmbunătățirea competențelor.

În afara priorităților menționate anterior, ar trebui să se acorde o atenție specială investițiilor care vizează îmbunătățirea eficienței administrației publice și îmbunătățirea infrastructurilor educative, sociale și de sănătate, precum și a celor culturale.

⁽¹⁾ JO L 205, 6.8.2005, p. 21.

⁽²⁾ Articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 1081/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind Fondul Social European și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1784/1999 (JO L 210, 31.7.2006, p. 12).

⁽³⁾ COM(2005) 141, 12.4.2005.

Politica de coeziune ar trebui, în principal, să răspundă provocărilor specifice din fiecare stat membru referitoare la strategia europeană pentru ocuparea forței de muncă, sprijinind acțiunile care se încadrează în obiectivele de convergență, competitivitate regională și ocuparea forței de muncă, ținând seama de sfera de cuprindere a activităților definite în cadrul legislativ. Gama de acțiuni eligibile și de resurse financiare este mai largă pentru primul obiectiv. Pentru cel de-al doilea, resursele comunitare trebuie să fie mult mai concentrate pentru a avea un impact semnificativ.

Programele pentru ocuparea forței de muncă și dezvoltarea resurselor umane ar trebui să țină seama de provocările și prioritățile proprii fiecărei țări, astfel cum prevăd recomandările pentru ocuparea forței de muncă și programele naționale de reformă. Indiferent că sunt gestionate la scară națională sau la scară regională, programele ar trebui să atace în mod concret disparitățile teritoriale și să fie adaptate la nevoile diferitelor regiuni.

În sfârșit, unul dintre aspectele cele mai vizibile ale valorii adăugate obținute în Europa în perioada de executare a Fondurilor structurale 2000-2006 a fost asistența oferită statelor membre și regiunilor pentru schimbul de experiență și constituirea de rețele, ceea ce a favorizat inovarea. În acest context, experiența dobândită prin inițiativa comunitară EQUAL ar trebui să servească pentru a integra, la toate nivelurile, principiile pe care se bazează aceasta: inovare, transnaționalitate, parteneriat și abordarea integratoare a egalității de gen.

1.3.1. *Atragerea și menținerea unui număr mai mare de persoane pe piața muncii și modernizarea sistemelor de protecție socială*

Extinderea bazei de activități economice, creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă și reducerea șomajului sunt condiții esențiale pentru menținerea creșterii economice, promovarea integrării sociale și combaterea sărăciei. Creșterea ocupării forței de muncă este cu atât mai necesară cu cât se așteaptă o diminuare a populației de vârstă activă. În cadrul orientărilor privind ocuparea forței de muncă, orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- aplicarea politicilor care vizează ocuparea întregii forțe de muncă, îmbunătățirea calității și productivității muncii și întărirea coeziunii sociale și teritoriale;
- favorizarea unei abordări a muncii bazate pe ciclul de viață;
- crearea unor piețe ale muncii care să favorizeze inserția și sporirea atractivității muncii, inclusiv din punct de vedere financiar, pentru solicitanții de locuri de muncă, în special pentru persoanele defavorizate și pentru cele inactive;
- îmbunătățirea gradului în care se răspunde la nevoile pieței muncii.

Acțiunile ar trebui să se bazeze pe identificarea prealabilă a nevoilor, de exemplu, cu ajutorul unor indicatori naționali și/sau regionali relevanți, cum ar fi ratele șomajului și ratele de participare, ratele șomajului de lungă durată, ratele de expunere la riscul de sărăcie și nivelul veniturilor. Ar trebui să se acorde o mai mare atenție abordării la nivel local, unde disparitățile mari riscă să nu fie puse în evidență de către statisticile la nivel regional.

Prezența unor instituții eficiente responsabile cu piața muncii, în special a serviciilor de ocupare a forței de muncă în măsură să răspundă provocărilor generate de rapiditatea restructurărilor sociale și economice și de îmbătrânirea demografică, este esențială pentru sprijinirea furnizării de servicii persoanelor în căutarea unui loc de muncă, șomerilor și persoanelor defavorizate, iar instituțiile respective ar putea beneficia de sprijin din partea fondurilor structurale. Instituțiile respective au un rol central în aplicarea politicilor de activare a pieței muncii și în prestarea de servicii personalizate, care vizează să promoveze mobilitatea profesională și geografică și să pună în contact oferta cu cererea de muncă, inclusiv la nivel local. Acestea ar trebui să contribuie prin anticiparea penuriei și impasurilor de pe piața muncii și a evoluției exigențelor profesionale și a competențelor solicitate. Acest lucru ar trebui să faciliteze, de asemenea, o gestionare judicioasă a migrației economice. Accesibilitatea și transparența serviciilor propuse sunt elemente fundamentale. Rețeaua EURES este un instrument esențial pentru a obține o creștere a mobilității profesionale și geografice, atât la scară europeană, cât și la nivel național⁽¹⁾.

În ceea ce privește piața muncii, ar trebui să se acorde o prioritate sporită întăririi măsurilor active și preventive care vizează depășirea obstacolelor care frânează accesul pe piață sau menținerea acestuia și promovarea mobilității solicitanților de locuri de muncă, a șomerilor și a persoanelor inactive, a lucrătorilor în vârstă și a celor care riscă să-și piardă locul de muncă, acordând o atenție deosebită lucrătorilor mai puțin calificați. Acțiunile ar trebui să favorizeze prestarea de servicii personalizate, inclusiv în materie de asistență în demersurile de căutare a unui loc de muncă, de plasare și de formare, în vederea ajustării competențelor solicitanților de locuri de muncă și salariaților la nevoile pieței de muncă locale. Posibilitățile legate de munca independentă și de crearea de întreprinderi, precum și de competențele TIC și cultura digitală ar trebui exploatate din plin. Ar trebui să se acorde o atenție specială următoarelor acțiuni:

⁽¹⁾ Creată în 1993, EURES este o rețea de cooperare care reunește Comisia Europeană și serviciile publice de ocupare a forței de muncă din statele membre ale SEE (statele membre ale UE plus Norvegia, Islanda și Liechtenstein), precum și alte organisme partenere.

- punerea în aplicare a Pactului european pentru tineret, facilitând accesul tinerilor la ocuparea forței de muncă, facilitând tranziția între educație și muncă, ceea ce înglobează orientarea profesională, asistență la terminarea studiilor, accesul la o formare adecvată și la ucenicie;
- punerea în aplicare a Pactului european pentru egalitate între femei și bărbați prin abordarea integratoare a egalității de gen și prin acțiuni specifice destinate creșterii participării femeilor pe piața muncii, în vederea reducerii segregării profesionale, eliminării diferențelor salariale între bărbați și femei și a stereotipurilor bazate pe apartenența la un sex sau altul și promovarea unor medii de lucru mai favorabile familiei în vederea concilierii vieții profesionale cu viața privată. Este esențial să se faciliteze accesul la serviciile de îngrijire a copiilor și de asistență pentru persoanele dependente, precum și să se integreze aspectele legate de egalitatea dintre bărbați și femei în politicile și măsurile adoptate la toate nivelurile, să se realizeze campanii de sensibilizare și să se dezvolte dialogul cu părțile interesate;
- punerea în aplicare a unei acțiuni specifice destinate îmbunătățirii accesului lucrătorilor migranți pe piața muncii și facilitării integrării lor sociale, prin formare profesională și validarea competențelor dobândite în străinătate, orientare personalizată, învățarea limbii, promovarea spiritului antreprenorial și sensibilizarea angajatorilor și a lucrătorilor migranți cu privire la drepturile și obligațiile care le revin, precum și prin întărirea aplicării reglementărilor împotriva discriminării.

O altă prioritate ar trebui să consiste în a proceda astfel încât piețele muncii să poată primi persoanele defavorizate sau amenințate cu excluderea socială, spre exemplu cele care au părăsit prematur școala, șomerii de lungă durată, persoanele aparținând unei minorități sau persoanele cu handicap. Aceasta presupune construirea unui parcurs de integrare și combatere a discriminărilor. Obiectivul ar trebui să fie următorul:

- ameliorarea posibilităților de integrare profesională a persoanelor respective, favorizând accesul acestora la educație și la formare profesională, prevăzând măsuri de readaptare profesională, stimulări adecvate și adaptări ale locurilor de muncă, precum și un sprijin social și servicii de îngrijire necesare, inclusiv prin dezvoltarea economiei sociale;
- combaterea discriminărilor și promovarea acceptării diversității la locul de muncă prin măsuri de formare în spiritul diversității și prin campanii de sensibilizare, în care să se implice deplin colectivitățile locale și întreprinderile.

1.3.2. Ameliorarea capacității de adaptare a lucrătorilor și a întreprinderilor și creșterea flexibilității pieței muncii

Ținând seama de presiunile crescânde ale globalizării, inclusiv de șocurile comerciale bruște și neașteptate, și de integrarea continuă a noilor tehnologii, Europa are nevoie de o capacitate sporită de a anticipa, de a declanșa și de absorbi schimbările economice și sociale. În cadrul orientărilor pentru ocuparea forței de muncă, orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare în acest domeniu sunt următoarele:

- favorizarea flexibilității, concilierea acesteia cu siguranța locului de muncă și reducerea segmentării pieței muncii, ținând seama în mod riguros de rolul partenerilor sociali;
- asigurarea unei evoluții a costurilor salariale și realizarea unor mecanisme de adaptare a salariilor care să fie propice pentru ocuparea forței de muncă.

Eforturile în acest domeniu ar trebui să urmărească, în principal, promovarea investițiilor în resursele umane, ale întreprinderilor, în special IMM-uri, și ale lucrătorilor prin dezvoltarea unor strategii de învățare continuă pentru dotarea lucrătorilor, în special a celor slab calificați și a lucrătorilor vârstnici, cu competențele necesare pentru a se adapta la economia cunoașterii și pentru a-și prelungi viața profesională. Acțiunile respective ar trebui să aibă în vedere următoarele obiective:

- elaborarea unor strategii și sisteme de învățare continuă, inclusiv a unor mecanisme cum ar fi fondurile regionale și sectoriale, în scopul creșterii investițiilor întreprinderilor și a participării lucrătorilor la acțiunile de formare;
- punerea în aplicare a strategiilor respective prin contribuția la finanțarea programelor și activităților de formare. Este necesar să se acorde prioritate întreprinzătorilor și IMM-urilor, inclusiv prin facilitarea accesului acestora la surse de competențe, inginerie financiară (instrumentul JEREMIE, de exemplu) și la soluții de formare externe, punând accentul pe TIC și pe dobândirea de competențe de gestiune. Ar trebui acordată o atenție deosebită creșterii participării lucrătorilor slab calificați și a lucrătorilor vârstnici la acțiuni de formare și reciclare.

Este deosebit de important să se dea dovadă de o mai bună anticipare și să se ajungă la o gestionare pozitivă a restructurărilor economice, luând în considerare mai ales schimbările rezultate din deschiderea economiilor. Este necesar în special să se aibă în vedere realizarea unor sisteme de supraveghere permanentă care să implice partenerii sociali, întreprinderile și colectivitățile locale, al căror rol va fi trecerea în revistă a schimbărilor economice și sociale la nivel național, regional și local și anticiparea evoluțiilor viitoare ale economiei și pieței muncii. Sprijinirea programelor care vizează modernizarea piețelor muncii și o mai bună anticipare a schimbărilor progresive în ansamblul Uniunii, în special în sectoare precum agricultura, industria textilă, industria constructoare de automobile și industria minieră, trebuie însoțită de măsuri active care vizează întărirea prosperității economice a regiunii. De asemenea, în cadrul restructurărilor întreprinderilor și sectoarelor, pot juca un rol anumite servicii specifice legate de ocuparea forței de muncă, de formare și de asistență acordată lucrătorilor, cum ar fi programele de soluții rapide în cazul unor concedieri colective.

De asemenea, trebuie să se acorde atenție dezvoltării și difuzării formelor inovatoare și adaptabile de organizare a muncii pentru a profita la maximum de noile tehnologii, cum ar fi telelucrul, îmbunătățirii sănătății și securității la locul de muncă (securitatea muncii, de exemplu), creșterii productivității și favorizării unei mai bune concilierii a vieții profesionale cu viața de familie. Acțiunile la acest nivel pot consta, de asemenea, într-o mai mare sensibilizare a întreprinderilor cu privire la responsabilitățile sociale ce le revin, în suscitarea conștientizării drepturilor legate de muncă, în întreprinderea unor inițiative favorizând respectarea codului muncii, în reducerea economiei subterane și în punerea în aplicare a unor mijloace de transformare a muncii nedeclarate în locuri de muncă obișnuite.

Partenerii sociali joacă un rol important în punerea în aplicare a unor mecanisme care să asigure flexibilitatea pieței muncii. Ar fi bine, de asemenea, ca statele membre să încete partenerii sociali să participe la activitățile încadrate la prezenta prioritate. Mai mult, pentru obiectivul „convergență” trebuie alocată o parte adecvată din resursele Fondului Social European pentru întărirea capacităților, inclusiv pentru formare, măsuri vizând constituirea unor rețele, întărirea dialogului social și activitățile realizate în comun de către partenerii sociali.

1.3.3. *Investind mai mult în capitalul uman prin îmbunătățirea educației și competențelor*

Europa trebuie să investească mai mult în capitalul uman. Prea multe persoane nu reușesc să intre sau să se mențină pe piața muncii din cauza calificărilor insuficiente (inclusiv cunoștințele de bază privind cititul, scrisul și socotitul) sau neadaptate. În vederea îmbunătățirii accesului la ocuparea forței de muncă la orice vârstă și îmbunătățirii nivelului de productivitate și de calitate a muncii, este indispensabil să se investească mai mult în capitalul uman și să se dezvolte și implementeze strategii naționale eficace de învățare continuă, în beneficiul persoanelor fizice, întreprinderilor, economiei și societății. În cadrul orientărilor pentru ocuparea forței de muncă, orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare în acest domeniu sunt următoarele:

- creșterea și îmbunătățirea investițiilor în capitalul uman;
- adaptarea sistemelor de educație și de formare la noile nevoi în materie de competențe.

Reformele pieței muncii referitoare la formare, care vizează să atragă mai multe persoane către ocuparea forței de muncă și să îmbunătățească adaptabilitatea salariaților și a întreprinderilor, trebuie însoțite de reforme ale sistemelor de educație și de formare. În perioadele de programare anterioare, fondurile structurale au investit masiv în sistemele de educație și de formare. În următoarea perioadă de programare ar trebui să se urmărească dezvoltarea capitalului uman prin concentrarea asupra obiectivelor de la Lisabona, așa cum se preconizează în orientările integrate pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă. Ar trebui stabilite următoarele priorități generale:

- creșterea și îmbunătățirea investițiilor în capitalul uman, inclusiv în dezvoltarea unor mecanisme adecvate de stimulare și de partajare a costurilor pentru întreprinderi, administrații publice și persoane fizice;
- sprijinirea elaborării unor strategii coerente și complete în materie de învățare continuă, acordând o atenție deosebită competențelor necesare economiei bazate pe cunoaștere, în special prin sprijinirea cooperării și formării de parteneriate între statele membre, regiuni și orașe în domeniul educației și formării, în scopul facilitării schimburilor de experiență și de bune practici, inclusiv proiecte inovatoare. Ar trebui să se vegheze mai ales să se răspundă nevoilor grupurilor defavorizate;
- sprijinirea conceperii și introducerii reformelor în sistemele de educație și de formare, utilizând, după caz, referințe și principii europene comune, în special pentru creșterea pertinentei educației și formării pentru piața muncii;

- întărirea legăturilor dintre universități, centre tehnologice și de cercetare și întreprinderi, în special prin activități în rețea și acțiuni comune.

În vederea realizării obiectivului „convergență”, numeroase state membre și regiuni se confruntă cu provocări importante în materie de învățământ și formare. Resursele financiare ar trebui utilizate pentru punerea în aplicare a reformelor, stabilindu-se următoarele priorități:

- asigurarea existenței unei oferte de educație și de formare adecvate, atractive, accesibile și de înaltă calitate, la toate nivelurile, inclusiv îmbunătățirea competențelor și calificărilor personalului, promovarea unor parcursuri de formare flexibile și a unor noi soluții încă de la vârsta școlară și preșcolară, a unor acțiuni vizând reducerea semnificativă a abandonului școlar precoce și creșterea ratei de finalizare a ciclului secundar superior, precum și un mai bun acces la învățământul școlar și preșcolar;
- sprijinirea modernizării învățământului superior și dezvoltării potențialului uman în domeniul cercetării și inovării, prin sprijinirea studiilor postuniversitare și a formării complementare pentru cercetători, atrăgând mai mulți tineri către studiile științifice și tehnice;
- promovarea calității și atractivității învățământului profesional și formării profesionale, inclusiv a formării prin ucenicie sau a formării destinate să stimuleze spiritul antreprenorial;
- asigurarea unei mai mari mobilități, în cazurile adecvate, la nivel transnațional, național și regional și promovarea unor cadre și sisteme care să favorizeze transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor, precum și validarea învățământului și formării non-formale și informale;
- realizarea de investiții în infrastructuri de educație și formare (inclusiv TIC), atunci când astfel de investiții sunt necesare pentru punerea în aplicare a unei reforme și/sau atunci când pot contribui în mod semnificativ la îmbunătățirea calității și eficacității sistemelor de învățământ și de formare.

1.3.4. Capacități administrative

Pe parcursul perioadelor de programare anterioare, Fondurile au oferit o asistență tehnică care a permis întărirea capacităților de gestionare ale statelor membre și a serviciilor lor de gestionare la nivelul punerii în aplicare a reglementărilor. Situația va rămâne aceeași și pentru perioada 2007-2013.

În afara gestionării Fondurilor, capacitatea administrativă efectivă a administrațiilor și serviciilor publice („smart administration”) este o condiție fundamentală a promovării creșterii economice și ocupării forței de muncă. Astfel, în conformitate cu strategia de la Lisabona reînnoită, care promovează îmbunătățirea legislației, precum și conceperea și aplicarea concretă a unor politici în vederea creării unui mediu favorabil creșterii economice și creării de locuri de muncă, Fondurile vor susține investițiile în capitalul uman și în mijloacele TIC corespunzătoare ale administrațiilor și serviciilor publice la toate nivelurile teritoriale.

Pentru țările implicate în coeziune și regiunile care se încadrează la obiectivul de convergență, creșterea productivității și calității muncii în sectorul public, în special referitor la aspectele care țin de economie, ocuparea forței de muncă, politica socială, educație, mediu și justiție, este esențială pentru ca acestea să poată continua și accelera reformele, să amelioreze productivitatea întregii economii și să promoveze coeziunea socială și teritorială și dezvoltarea durabilă. Fondurile structurale pot juca un rol important la acest nivel, prin sprijinirea inițiativelor vizând creșterea eficacității în conceperea și aplicarea politicilor publice, luând în considerare toate părțile interesate, într-un număr mare de domenii.

Astfel, țările implicate în coeziune și regiunile care se încadrează la obiectivul de convergență sunt invitate să-și întărească administrațiile și serviciile publice la nivel național, regional și local. Inițiativele în acest domeniu ar trebui să țină seama de situația specifică a statului membru în cauză. În aceste condiții și aplicând principiul concentrării, se solicită statelor membre să procedeze la o analiză aprofundată care să permită identificarea sectoarelor în care nevoile de consolidare a capacităților administrative sunt cele mai mari. Investițiile ar trebui să se concentreze asupra sectoarele care ridică cele mai mari obstacole pentru dezvoltarea economică, precum și asupra elementelor cheie ale reformelor administrative.

Statele membre ar trebui să asigure furnizarea unor răspunsuri adecvate pentru nevoile de întărire a eficacității și transparenței administrațiilor și de modernizare a serviciilor publice. În aceste domenii, orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- sprijinirea conceperii unor politici și programe de calitate, precum și monitorizarea, analiza și evaluarea impactului programelor respective, apelând în acest sens la studii, statistică, expertiză și anticipare și prin sprijinirea coordonării între departamente și a dialogului între interlocutorii publici și privați relevanți;
- întărirea capacităților administrative prin punerea în aplicare a politicilor și programelor, inclusiv în materie de evaluare a etanșității legislației împotriva criminalității („crime proofing”) și de aplicare a legislației, în special la nivelul identificării nevoilor de formare, al rapoartelor de evoluție a carierei, al evaluării, al procedurilor de audit social, al implementării principiilor de guvernare deschisă, al formării conducerii și personalului și al acordării unui sprijin specific pentru servicii cheie, organe de inspecție și anumiți agenți socioeconomi.

1.3.5. Contribuția la menținerea sănătății populației active

În lumina structurii demografice a UE, a îmbătrânirii demografice și a diminuării probabile a mâinii de lucru în anii viitori, este esențial ca Uniunea să întreprindă inițiative vizând creșterea numărului de ani de muncă prestați în stare de sănătate bună a membrilor populației sale active. Investițiile în promovarea sănătății și prevenirea bolilor vor contribui la prelungirea participării active a unui număr cât mai mare de lucrători în cadrul societății, menținând astfel contribuția economică a acestora și reducând rata de dependență. Aceasta va avea un efect direct asupra productivității și competitivității, precum și importante repercusiuni pozitive pentru calitatea vieții în general.

Există decalaje mari între regiunile europene în ceea ce privește starea de sănătate și accesul la îngrijiri medicale. Prin urmare, este important ca politica de coeziune să sprijine infrastructurile de îngrijire a sănătății, contribuind astfel la sporirea duratei de muncă prestată în condiții de sănătate bună, în special în statele membre și regiunile mai puțin prospere. Intervențiile comunitare în materie de îmbunătățire a sănătății și de prevenire joacă un rol important în reducerea inegalităților în materie de sănătate. O bună îngrijire a sănătății se reflectă într-o participare crescută pe piața muncii, o perioadă de activitate mai îndelungată, o productivitate mai ridicată și costuri sociale și de îngrijire a sănătății mai reduse.

Pentru politica de coeziune este important, mai ales în regiunile rămase în urmă din punctul de vedere al dezvoltării, să se contribuie la îmbunătățirea infrastructurilor de îngrijire a sănătății de lungă durată și să se investească în îmbunătățirea infrastructurilor de sănătate, mai ales atunci când absența sau dezvoltarea insuficientă a acestora reprezintă un obstacol major în calea dezvoltării economice. Statele membre ar trebui să răspundă nevoilor de creștere a eficacității sistemelor de îngrijire a sănătății prin investiții în TIC, în cunoaștere și în inovare. În aceste domenii, orientările referitoare la acțiunile care urmează să fie puse în aplicare sunt următoarele:

- prevenirea riscurilor pentru sănătate, în scopul de a contribui la creșterea productivității, prin organizarea unor campanii de informare privind sănătatea, prin asigurarea transferului de cunoștințe și tehnologii și prin asigurarea faptului că serviciile de sănătate posedă competențele, produsele și echipamentele necesare pentru a preveni riscurile și pentru a minimiza prejudiciile potențiale ale acestora;
- acoperirea lacunelor din infrastructurile de sănătate și promovarea unei oferte de servicii eficiente atunci când obstacolele apărute la acest nivel frânează dezvoltarea economică a statelor membre și a regiunilor mai puțin prospere. Intervențiile ar trebui să fie fondate pe o analiză exhaustivă a nivelului optim al ofertei de servicii și de tehnologii adecvate, cum ar fi telemedicina, precum și pe economiile care ar putea fi realizate prin prestații de e-sănătate.

2. DIMENSIUNEA TERITORIALĂ A POLITICII DE COEZIUNE

Una dintre caracteristicile politicii de coeziune – care o distinge de politicile sectoriale – este capacitatea sa de a se adapta nevoilor și caracteristicilor specifice teritoriilor, în funcție de problemele sau de posibilitățile care derivă din situația geografică a acestora. În cadrul politicii de coeziune, aspectul geografic este important. Prin urmare, în momentul elaborării programelor și al concentrării resurselor pe prioritățile cheie, statele membre și regiunile ar trebui să țină seama îndeosebi de circumstanțele geografice specifice.

Luarea în considerare a dimensiunii teritoriale va contribui la dezvoltarea unor comunități durabile și la evitarea unei dezvoltări regionale inegale care să reducă potențialul general de creștere. Un asemenea demers necesită și examinarea problemelor și posibilităților specifice zonelor urbane și rurale, precum și a celor specifice unor teritorii aparte, cum ar fi zonele transfrontaliere și transnaționale sau regiunile care suferă de alte handicapuri din cauza insularității sau depărtării (regiuni ultraperiferice sau arctice, de exemplu), din cauza unei slabe densități a populației sau din cauza reliefului muntos. Poate ar trebui să se ia în considerare și constrângerile de mediu și demografice care afectează regiunile de coastă. Pentru realizarea cu succes a acțiunilor în favoarea coeziunii teritoriale, trebuie să se dispună de mecanisme de execuție care să poată contribui la garantarea unui tratament echitabil al tuturor teritoriilor pe baza capacităților individuale ale acestora, ca factor de competitivitate. Este importantă o bună guvernare în vederea abordării cu succes a dimensiunii teritoriale.

În fapt, pentru următoarea generație de programe, promovarea coeziunii teritoriale ar trebui să se integreze în eforturile care vizează ca întreaga Europă să aibă posibilitatea de a contribui la acțiuni în favoarea creșterii economice și ocupării forței de muncă. Mai exact, aceasta înseamnă că ar trebui să se dea coeziunii teritoriale un sens diferit în funcție de istoria, cultura sau situația instituțională a fiecărui stat membru.

De asemenea, este important să se dezvolte parteneriate de înaltă calitate care să reunească participanții la toate nivelurile – național, regional, urban, rural și local. În materie de coeziune teritorială, succesul depinde de elaborarea unei strategii exhaustive care să precizeze cadrul în care sunt urmărite obiectivele specifice și sunt realizate acțiunile specifice.

Noul cadru legislativ dă statelor membre posibilitatea de a delega orașelor gestionarea fondurilor alocate pentru problemele urbane care țin de noile programe. Pentru o valorificare optimă a parteneriatului, ar trebui implicate orașele în întregul proces. Aceasta ar putea însemna în special posibilitatea ca orașele să fie responsabile de conceperea și punerea în aplicare a părții din program care le este delegată.

Noul cadru legislativ prevede, de asemenea, acordarea unei asistențe specifice regiunilor ultraperiferice, pentru a se ține seama de costurile suplimentare generate de depărtarea acestora. O provocare deosebită constă în a face în așa fel încât asistența respectivă să contribuie la realizarea strategiei programului în ansamblul său, mai exact, să ajute la generarea unei creșteri economice durabile și la crearea de locuri de muncă.

2.1. Contribuția orașelor la creșterea economică și la ocuparea forței de muncă

Așa cum reiese din comunicarea Comisiei privind politica de coeziune și orașele, mai mult de 60 % din populația Uniunii Europene trăiește în aglomerări cu peste 50 000 de locuitori ⁽¹⁾. În orașe și în zonele metropolitane în general, sunt situate majoritatea locurilor de muncă, a întreprinderilor și instituțiilor de învățământ superior, acestea jucând un rol important în realizarea coeziunii sociale. Orașele și zonele metropolitane europene au tendința de a atrage lucrătorii de înaltă calificare; adesea, se creează astfel un cerc virtuos prin stimularea inovării și afacerilor, ceea ce întărește atractivitatea acestora pentru noi talente.

Orașele și zonele urbane concentrează nu doar posibilități, ci și provocări. Ar trebui deci să se țină cont de problemele specifice zonelor urbane, cum ar fi șomajul sau excluderea socială (inclusiv problema „lucrătorilor săraci”), rate ale criminalității ridicate și în creștere, creșterea congestionării și existența unor zone de sărăcie în interiorul orașelor.

Programele centrate pe zonele urbane pot lua forme diferite. Mai întâi, anumite acțiuni sunt destinate promovării orașelor ca motoare ale dezvoltării regionale. Acțiunile respective ar trebui să aibă ca obiectiv creșterea competitivității, de exemplu prin formarea de grupări de întreprinderi. Printre măsurile care beneficiază de susținere se numără cele care vizează stimularea spiritului antreprenorial, a inovării și a dezvoltării serviciilor, inclusiv a serviciilor destinate producătorilor. Este important, de asemenea, să se atragă și să se păstreze lucrătorii cu o foarte înaltă calificare (prin măsuri privind accesibilitatea, oferta de servicii culturale etc.).

Apoi, alte acțiuni au ca scop promovarea coeziunii interne din zonele urbane, încercând să amelioreze situația cartierelor în criză. Aceste acțiuni nu numai că aduc beneficii directe cartierelor vizate, ci contribuie astfel la o oarecare reducere a tendinței de expansiune suburbană excesivă generată de căutarea unei mai bune calități a vieții.

⁽¹⁾ Comunicare către Consiliu și Parlament: „Politica de coeziune și orașele: contribuția urbană la creșterea economică și la ocuparea forței de muncă în regiuni”. COM(2006) 385 final, 12.7.2006.

În acest cadru, măsurile care vizează reabilitarea mediului fizic, reconvertirea amplasamentelor industriale aflate în paragină, mai ales în vechile zone industriale, și preservarea și punerea în valoare a patrimoniului istoric și cultural prezintă o mare importanță prin consecințele lor potențiale pentru dezvoltarea turismului, scopul fiind de a crea orașe mai atractive și primitoare. Reabilitarea spațiilor publice și a amplasamentelor industriale în paragină poate contribui în mod semnificativ la evitarea suburbanizării și a expansiunii urbane și poate favoriza astfel crearea condițiilor necesare pentru o dezvoltare economică durabilă. La modul mai general, prin îmbunătățirea planificării, conceperii și întreținerii spațiilor publice, orașele pot „preveni” criminalitatea și pot contribui astfel la crearea de străzi, parcuri și spații deschise atractive, care să fie sigure și percepute ca atare. În mediul urban, aspectele de mediu, cele economice și cele sociale sunt strâns intercorelate. Un mediu urban de calitate contribuie la prioritatea strategiei de la Lisabona reînnoite, care constă în „a face din Europa un loc mai atractiv pentru a investi și a munci” ⁽¹⁾.

În al treilea rând, unele acțiuni sunt realizate în vederea promovării unei dezvoltări policentrice echilibrate prin dezvoltarea unei rețele urbane la nivel național și comunitar, inclusiv a unor legături între orașele cele mai importante din punct de vedere economic și celelalte zone urbane, printre care orașe mici și mijlocii. Pentru atingerea obiectivului menționat anterior, ar trebui realizate alegeri strategice pentru a determina care sunt polii de creștere, pentru a-i întări și – aspect la fel de important – pentru a constitui rețelele care să unească polii respectivi atât în plan fizic (infrastructuri, tehnologiile informației etc.), cât și uman (promovarea cooperării etc.). Deoarece deservesc teritorii mai vaste și în special hinterlandul rural adiacent, polii respectivi contribuie la dezvoltarea durabilă și echilibrată a statului membru vizat și a Comunității în ansamblu. În același mod, zonele rurale furnizează servicii societății, de exemplu, sub forma posibilităților de recreere sau a unor peisaje remarcabile. Prin urmare, ar trebui să se acorde o atenție deosebită interfeței urban-rural.

Se știe din experiență că acțiunilor urbane li se aplică anumite principii esențiale. Mai întâi, principalii parteneri din orașe și autoritățile locale joacă un rol important în realizarea obiectivelor vizate. Așa cum s-a menționat anterior, statele membre pot delega orașelor responsabilitatea dezvoltării urbane. Delegarea respectivă se impune mai ales atunci când proximitatea este importantă, de exemplu, pentru a răspunde provocărilor cu pronunțat caracter local, cum ar fi excluderea socială sau lipsa accesului la servicii de bază.

Apoi, elaborarea unui plan de dezvoltare urbană durabilă pe termen mediu/lung constituie, în general, condiția prealabilă a reușitei, în măsura în care garantează coerența investițiilor și calitatea mediului. Aceasta permite, de asemenea, să se garanteze implicarea și participarea sectorului privat la acest nou elan dat zonelor urbane. În general este necesar un demers multidisciplinar sau integrat. De exemplu, în ceea ce privește acțiunile cu caracter local de promovare a includerii sociale, pentru a asigura un viitor pe termen lung al zonelor vizate, este necesar ca măsurile destinate îmbunătățirii calității vieții (inclusiv a mediului și a locuințelor) sau îmbunătățirii nivelului serviciilor furnizate cetățenilor să fie însoțite de alte măsuri care să încurajeze dezvoltarea de noi activități și crearea de locuri de muncă. Noua inițiativă JESSICA este destinată promovării și facilitării elaborării unor produse de inginerie financiară în scopul susținerii proiectelor înscrise în planurile de dezvoltare urbană.

Ca regulă generală, programele și serviciile integrate de sprijin ar trebui să acorde prioritate grupurilor cu nevoile cele mai acute, cum ar fi imigranții, tinerii și femeile. Ar trebui ca toți cetățenii să fie încurajați să participe atât la planificarea, cât și la realizarea serviciilor.

2.2. **Sprijinirea diversificării economice a zonelor rurale, a zonelor care trăiesc din pescuit și a zonelor afectate de handicapuri naturale**

Politica de coeziune poate juca, de asemenea, un rol decisiv în sprijinirea revitalizării economice a zonelor rurale prin completarea acțiunilor susținute prin noul fond de dezvoltare rurală (Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală – FEADR) ⁽²⁾. Această abordare complementară ar trebui să aibă ca scop sprijinirea restructurării și diversificării economiei în zonele rurale din Europa.

Trebuie încurajată sinergia dintre politica structurală, politica de ocupare a forței de muncă și politica de dezvoltare rurală. În acest context, statele membre ar trebui să asigure sinergia și coerența dintre acțiunile finanțate prin FEDR, prin Fondul de coeziune, prin FSE, prin Fondul European pentru Pescuit (FEP) și prin FEADR pe un anumit teritoriu și într-un anumit domeniu de activitate. Ar trebui definite principiile directe esențiale pentru stabilirea liniilor de demarcație și a mecanismelor de coordonare între acțiunile sprijinite prin fonduri diferite, la nivelul cadrului strategic național de referință sau al planului strategic național.

⁽¹⁾ Strategia tematică pentru mediul urban. COM(2005) 718 final.

⁽²⁾ Regulamentul (CE) nr. 1685/2005 al Consiliului (JO L 277, 21.10.2005, p. 1).

În cadrul politicii de coeziune, acțiunile în favoarea zonelor rurale sau a zonelor afectate de handicapuri naturale, inclusiv numeroase regiuni insulare, ar trebui să contribuie la crearea de noi posibilități prin diversificarea economiei rurale. Unele dintre acestea urmăresc să contribuie la asigurarea unui nivel de acces minim la serviciile de interes economic general, în scopul atragerii de întreprinderi și de personal calificat și al limitării migrației. În acest context, este necesar să se asigure conexiunea cu principalele rețelele naționale și europene. În afară de aceasta, politica de coeziune ar trebui să sprijine capacitatea endogenă a teritoriilor rurale, favorizând, de exemplu, comercializarea produselor locale pe piețele națională și mondială, precum și inovarea în materie de procese și produse, în cadrul activităților economice existente.

Atingerea masei critice necesare pentru realizarea unei oferte de servicii eficiente, inclusiv servicii vizând sănătatea mării de lucru menționată anterior, constituie o adevărată provocare. Cu toate acestea, se poate asigura accesul general la toate serviciile, în special în zonele mai puțin populate, prin investiții în polii de dezvoltare aflați în zonele rurale (de exemplu, în orașele de dimensiuni medii sau mici) și prin dezvoltarea grupărilor de întreprinderi, având ca punct de sprijin atuurile locale și apelând la noile tehnologii de informare.

Numeroase regiuni rurale depind considerabil de turism. Regiunile respective au nevoie de o abordare integrată bazată pe calitate, care să fie axată pe satisfacția consumatorilor și care să se sprijine pe dimensiunile economică, socială și de mediu ale dezvoltării durabile. Acțiunile ar trebui să exploateze și să încerce să conserve și să dezvolte atuurile naturale și culturale care pot avea importante efecte pozitive indirecte, protejând habitatele și susținând investițiile în biodiversitate. Abordarea integrată ar trebui să aibă un impact pozitiv asupra sectorului turismului, asupra economiei locale, asupra persoanelor care lucrează în sectorul turismului, asupra vizitatorilor, asupra populației locale, precum și asupra patrimoniului natural și cultural.

În ceea ce privește sectorul pescuitului, restructurarea economică a zonelor de coastă tributare pescuitului, precum și a micilor insule constituie adesea o provocare deosebită, din motive legate de geografie, iar politica de coeziune poate juca un rol important prin completarea acțiunilor care beneficiază de sprijinul FEP.

2.3. Cooperarea

Ar trebui adoptate măsuri care să favorizeze cooperarea transfrontalieră, transnațională și interregională, inclusiv cooperarea maritimă, acolo unde este cazul, în completarea celor trei priorități menționate anterior. Prin urmare, o cooperare mai strânsă între regiunile din UE ar trebui să contribuie la accelerarea dezvoltării economice și să genereze o creștere mai susținută. Frontierele naționale constituie frecvent un obstacol în calea dezvoltării teritoriului european în ansamblu și ar putea frâna dezvoltarea deplină a potențialului în materie de competitivitate. În acest cadru transfrontalier și transnațional, domeniul transportului, gestionării apei și protecției mediului reprezintă o ilustrare clară a provocărilor care necesită o abordare centrată și integrată, depășind frontierele naționale. În ceea ce privește punerea în aplicare, statele membre vor dori, poate, să analizeze posibilitatea de a crea o grupare europeană de cooperare teritorială, care să exercite funcția de autoritate de gestionare a anumitor programe de cooperare.

2.4. Cooperarea transfrontalieră

Scopul cooperării transfrontaliere în Europa este integrarea zonelor separate prin frontiere naționale care se confruntă cu probleme comune necesitând soluții comune. Provocările respective, cu care se confruntă toate regiunile frontaliere ale Uniunii, sunt generate de fragmentarea piețelor muncii și a piețelor de capitaluri, a rețelilor de infrastructură, a capacităților bugetare și a instituțiilor.

Cu toate că programele de cooperare ar trebui elaborate pe măsură, în funcție de situația specifică a fiecărei regiuni frontaliere, este important să se depună un efort în vederea concentrării asistenței pe principalele priorități pentru sprijinirea creșterii economice și a creării de locuri de muncă.

Având în vedere marea diversitate a situațiilor, nu este întotdeauna pertinent să se emită recomandări cu caracter general cu privire la o viitoare cooperare transfrontalieră. Cu toate acestea, ținând seama de obstacolele create de frontiere, îmbunătățirea infrastructurilor de transport și de comunicații existente și dezvoltarea, după caz, de noi legături, reprezintă un punct de plecare util. Acestea sunt condiții prealabile stabilirii sau dezvoltării de contacte transfrontaliere.

Cooperarea transfrontalieră ar trebui să acorde prioritate creșterii competitivității regiunilor frontaliere. În afară de aceasta, ar trebui să contribuie la integrarea economică și socială, mai ales atunci când există mari disparități economice între zone frontaliere alăturate. Printre acțiunile care pot fi avute în vedere se pot menționa cele care stimulează transferurile de cunoștințe și de know-how, dezvoltarea de activități economice transfrontaliere, exploatarea potențialelor transfrontaliere în domeniul educației/formării și al îngrijirii sănătății, integrarea pieței transfrontaliere a muncii și gestionarea comună a mediului și a amenințărilor comune. Acolo unde există deja condițiile de bază pentru cooperarea transfrontalieră, politica de coeziune trebuie să-și concentreze asistența asupra priorităților care conferă o valoare adăugată activităților transfrontaliere: de exemplu, creșterea competitivității transfrontaliere prin inovare, cercetare și dezvoltare, conectarea rețelelor imateriale (servicii) sau a rețelelor fizice (transporturi) în vederea consolidării identității transfrontaliere ca trăsătură a cetățeniei europene, promovarea integrării pieței transfrontaliere a muncii, încurajarea gestionării transfrontaliere a cursurilor de apă și controlul transfrontalier al riscurilor de inundații sau gestionarea comună a riscurilor naturale și tehnologice.

Trebuie să se acorde o atenție deosebită provocărilor și posibilităților generate de modificarea frontierelor exterioare ale Uniunii ca urmare a extinderii. În acest sens, este necesar să se favorizeze acțiuni transfrontaliere coerente care să încurajeze activitatea economică de o parte și de alta a frontierelor și să elimine obstacolele din calea dezvoltării. În acest sens, politica de coeziune și noul instrument european de vecinătate și parteneriat, precum și, după caz, noul instrument de preaderare trebuie să creeze un cadru coerent pentru asemenea acțiuni.

2.5. Cooperarea transnațională

În spațiile transnaționale, ar trebui întărită integrarea și coeziunea economică și socială. Programele de cooperare transnațională vizează consolidarea cooperării dintre statele membre în domenii de importanță strategică.

Acțiunile care vor beneficia de sprijin sunt cele care urmăresc să îmbunătățească interconexiunea dintre teritorii, atât cea fizică (de exemplu, investiții în transporturi) cât și cea imaterială (rețele, schimburi între regiuni și agenții implicați).

Printre acțiunile avute în vedere se pot menționa realizarea de coridoare europene de transport (în special secțiunile transfrontaliere ale acestora) și acțiunile de prevenire a riscurilor naturale (de exemplu, incendii, secetă și inundații), de gestionare a apei la nivel de bazin fluvial, de cooperare maritimă integrată, de promovare a dezvoltării urbane durabile și a rețelelor de cercetare și dezvoltare/inovare.

Harta spațiilor de cooperare transnațională existente în prezent a fost modificată pentru a se putea crea condițiile de bază pentru realizarea unor proiecte structurale. Acestea au fost definite ținând seama de criteriile funcționale și de coerență teritorială cu caracter geografic: apartenența la același bazin fluvial, la același litoral sau la același masiv muntos, traversate de un mare coridor de transport. Alte criterii, la fel de pertinente, pot fi vechimea structurilor instituționale, gradul de cooperare existent sau cooperările și convențiile existente.

2.6. Cooperarea interregională

Programele de cooperare interregională ar trebui să pună accentul pe strategia de la Lisabona reînnoită: consolidarea inovării, a IMM-urilor și a spiritului antreprenorial, a mediului și a prevenirii riscurilor. În afară de aceasta, ar trebui încurajat schimbul de experiență și de cele mai bune practici în ceea ce privește dezvoltarea urbană, modernizarea serviciilor publice (cum ar fi utilizarea TIC de către serviciile de sănătate și de către administrații) și punerea în aplicare a programelor de cooperare, precum și realizarea unor studii și colectarea datelor. Cooperarea interregională ar putea beneficia, de asemenea, de un sprijin în cadrul programelor care promovează convergența și competitivitatea regională și ocuparea forței de muncă. S-ar încuraja, de asemenea, schimbul de experiență și de cele mai bune practici în ceea ce privește dezvoltarea urbană, includerea socială, relațiile dintre zonele urbane și cele rurale, precum și punerea în aplicare a programelor de cooperare.